

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๗ - ๓๘/๒๕๕๔

วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

เรื่อง พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๔๖ และมาตรา ๕๐/๕๘
ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

ศาลล้มละลายกลางส่งคำโต้แย้งของเจ้าหนี้ในคดีล้มละลาย รวม ๓ คำร้อง เพื่อให้ศาล
รัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

คำร้องที่หนึ่ง เป็นคำร้องของ นางเพ็ญพร งามไพโรจน์พิบูลย์ โดยนายวีระชัย แทนจิรวัดนา
ผู้รับมอบอำนาจ ผู้ร้องเป็นเจ้าหนี้รายที่ ๒๕๖ จัดอยู่ในกลุ่มเจ้าหนี้กลุ่มที่ ๗ ซึ่งเป็นเจ้าหนี้กลุ่มที่ได้
จองซื้อบ้านในโครงการของบริษัท บิ๊ก ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด ลูกหนี้ในคดีล้มละลาย (ฟื้นฟูกิจการ)
หมายเลขแดงที่ ๖๕๘/๒๕๕๓ ของศาลล้มละลายกลาง ได้ยื่นคำร้องต่อศาลล้มละลายกลาง ความว่า

พระราชบัญญัติล้มละลาย ฯ มาตรา ๕๐/๔๖ และมาตรา ๕๐/๕๘ ขัดต่อรัฐธรรมนูญกล่าวคือ

๑. พระราชบัญญัติล้มละลาย ฯ ในส่วนของการฟื้นฟูกิจการมีการตราขึ้นบังคับใช้ภายหลัง
รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันบังคับใช้แล้ว และมีบางส่วนที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ หากเจ้าหนี้รายใด
หรือกลุ่มใดมีมูลหนี้จำนวนมากพอ มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีอำนาจต่อรอง ก็สามารถลงมติ
ยอมรับแผนหรือไม่ก็ได้ ขณะเดียวกันเจ้าหนี้ที่เป็นกลุ่มซื้อบ้านถึงแม้จะมีจำนวนหลายร้อยคนก็ตาม
แต่มีจำนวนมูลหนี้ไม่มากและมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมด้อยกว่า ไม่สามารถคัดค้านหรือแก้ไข
แผนฟื้นฟูกิจการให้เป็นธรรมต่อเจ้าหนี้กลุ่มนี้ได้ พระราชบัญญัติล้มละลาย ฯ มาตรา ๕๐/๔๖ จึงขัด
ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ เนื่องจากทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมและไม่เสมอภาคกัน
ในการลงมติและเปิดช่องว่างของกฎหมายให้เลือกปฏิบัติได้ ขึ้นอยู่กับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม

๒. พระราชบัญญัติล้มละลาย ฯ มาตรา ๕๐/๕๘ เป็นการจำกัดอำนาจของศาลให้ต้องพิจารณา
รับแผนฟื้นฟูกิจการ หากแผนฟื้นฟูกิจการเข้าเงื่อนไขตามที่พระราชบัญญัติล้มละลาย ฯ กำหนด
อันเป็นการจำกัดดุลยพินิจของศาลที่ไม่อาจจะพิจารณาให้เกิดความเป็นธรรมแก่เจ้าหนี้ส่วนใหญ่ แต่มีมูลหนี้
น้อยกว่าและไม่มีอำนาจทางเศรษฐกิจที่จะต่อรองกับผู้ทำแผนได้ น่าจะถือว่าเป็นกฎหมายที่ขัดต่อ
ความสงบสุขของประชาชน ทั้งที่ศาลเห็นแล้วว่าไม่เป็นธรรมต่อเจ้าหนี้บางกลุ่ม แต่ต้องรับแผนเพราะ

ได้ผ่านการลงมติรับจากเจ้าหน้าที่ที่มีมูลหนี้มากกว่า กระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้เกี่ยวกับการประชุมเจ้าหน้าที่เพื่อพิจารณาแผนโดยเฉพาะการลงมติรับแผนและการพิจารณาแผนฟื้นฟูกิจการของศาล จึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ

บริษัท บิ๊ก ดีเวลลอปเม้นท์ แพลนเนอร์ จำกัด ผู้ทำแผน ได้ยื่นคำแถลงโต้แย้งคำร้องคัดค้านของเจ้าหน้าที่รายที่ ๒๘๖ ความว่า คำร้องของเจ้าหน้าที่กลุ่มที่ ๗ รายที่ ๒๘๖ เป็นคำโต้แย้งที่ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย มีเจตนาประวิงกระบวนการพิจารณาแผนฟื้นฟูกิจการให้ล่าช้าออกไปโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร อาจเกิดความเสียหายแก่เจ้าหน้าที่รายอื่นและลูกหนี้ โดยมีเหตุผลประกอบสรุปว่า

๑. การพิจารณาให้ความเป็นธรรมแก่เจ้าหน้าที่และลูกหนี้ได้มีการจัดระบบความสัมพันธ์ในลักษณะของการจัดลำดับชั้นและกลุ่มของเจ้าหน้าที่ตามประเภทของหนี้และจำนวนหนี้ เพื่อกระจายสัดส่วนการได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินของลูกหนี้อย่างเป็นธรรม ซึ่งหลักการพื้นฐานในการจัดประเภทของเจ้าหน้าที่และลำดับการได้รับชำระหนี้นี้ได้ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยกำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้ทรงบุริมสิทธิได้รับชำระหนี้ก่อนหลังเรียงตามลำดับกันไป การจัดลำดับบุริมสิทธิไว้ในลักษณะเช่นนี้เป็นการจัดความสัมพันธ์ระหว่างเอกชนด้วยกัน จึงมิได้มีลักษณะเป็นการที่รัฐเลือกปฏิบัติต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งอันเป็นการขัดต่อหลักความเสมอภาคตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐ ของรัฐธรรมนูญ

๒. การที่เจ้าหน้าที่รายที่ ๒๘๖ กล่าวอ้างว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๕๘ ขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ เพราะเหตุว่า บทบัญญัติเป็นการจำกัดดุลยพินิจของศาลนั้น ข้อกล่าวอ้างของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวเป็นข้อกล่าวอ้างที่ปราศจากเหตุผลที่รับฟังได้ เพราะการกำหนดให้ศาลสามารถใช้อำนาจดุลยพินิจพิจารณาได้ตามหลักเหตุและผลเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่กรณี และกำหนดขอบการใช้อำนาจในลักษณะของอำนาจผูกพันที่มีอาจใช้ดุลยพินิจเป็นอย่างอื่นได้ หากกรณีต้องตามที่กฎหมายกำหนด ฉะนั้น การที่มาตรา ๕๐/๕๘ ได้กำหนดเงื่อนไขการใช้อำนาจของศาลไว้ จึงเป็นกรณีที่ทำได้ตามหลักการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย และหากพิจารณาบทบัญญัติในมาตรา ๕๐/๕๘ ก็จะทำให้เห็นว่า ได้ให้อำนาจดุลยพินิจของศาลไว้ในระดับหนึ่ง ที่จะพิจารณาได้ว่า เมื่อการดำเนินการตามแผนสำเร็จ จะทำให้เจ้าหน้าที่ได้รับชำระหนี้ไม่น้อยกว่ากรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายหรือไม่ ซึ่งศาลสามารถใช้อำนาจดุลยพินิจที่มีอยู่นี้เพื่อคุ้มครองและให้ความเป็นธรรมแก่เจ้าหน้าที่ทุก ๆ กลุ่มได้อยู่แล้ว

คำร้องที่สอง เป็นคำร้องของเจ้าหนี้รวม ๔ ราย (บริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน) กับพวก) ในคดีล้มละลาย (ฟื้นฟูกิจการ) หมายเลขแดงที่ ฟ. ๒๗/๒๕๕๓ ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ ว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๕๕ ขัดรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๔๘ หรือไม่ โดยผู้ร้องกับพวก ซึ่งเป็น เจ้าหนี้ของบริษัท ไทยบาวเออร์ จำกัด ลูกหนี้ขอฟื้นฟูกิจการโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า

๑. ผู้ร้องกับพวก รวม ๔ ราย คือ บริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน) เจ้าหนี้รายที่ ๓๘ บริษัท ทีพีไอ คอนกรีต จำกัด เจ้าหนี้รายที่ ๓๕ บริษัท แองโกลเอเชียโปรเจกส์ แอนด์ เอ็นจิเนียริง จำกัด เจ้าหนี้รายที่ ๔๗ และบริษัท ชูต เคมี (ไทย) จำกัด เจ้าหนี้รายที่ ๗๕ ได้รับการจัดให้อยู่ใน ประเภทของเจ้าหนี้การค้า ของแผนฟื้นฟูกิจการที่กำลังอยู่ในระหว่างการดำเนินการเพื่อจะให้ศาล ล้มละลายกลางมีคำสั่งเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบด้วยแผนในคดีหมายเลขแดงที่ ฟ. ๒๗/๒๕๕๓ ของศาลล้มละลายกลางโดยในคดีดังกล่าวมีบริษัท ไทยบาวเออร์ จำกัด เป็นลูกหนี้ที่ยื่นคำร้องขอให้ศาล มีคำสั่งฟื้นฟูกิจการและศาลล้มละลายกลางได้มีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้แล้ว ตั้งแต่วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๓

๒. ด้วยเหตุที่แผนฟื้นฟูกิจการดังกล่าว มีการกำหนดหลักเกณฑ์การชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ ทั้งปวงแตกต่างกัน เช่น เจ้าหนี้ทางการเงินผู้ไม่มีหลักประกันมีความได้เปรียบในการได้รับชำระหนี้ มากกว่าเจ้าหนี้ทางการค้า โดยจะได้รับชำระหนี้ในส่วนของเงินต้นเต็มจำนวน แม้จะเป็นการผ่อนชำระ โดยขยายเวลาออกไป ก็ยังมีสิทธิได้รับดอกเบี้ยจากเงินต้นนั้น ขณะที่เจ้าหนี้ทางการค้าได้รับชำระหนี้ เพียงร้อยละ ๑๐ ของจำนวนเงินที่ขอชำระ โดยตามแผนอ้างว่าเพื่อเป็นการล้างหนี้ให้หมดอันเป็น ข้อปฏิบัติที่ผู้ทำแผนเลือกใช้กับเจ้าหนี้ทางการค้าประเภทเดียว แต่ไม่มีข้อกำหนดเช่นนี้กับเจ้าหนี้กลุ่มอื่น

๓. การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมของผู้ทำแผน ในลักษณะให้สิทธิประโยชน์แก่เจ้าหนี้ กลุ่มอื่นมากกว่าเจ้าหนี้ในกลุ่มการค้า เป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ แผนฟื้นฟูกิจการของ ลูกหนี้ จึงไม่ชอบด้วยกฎหมายเนื่องจากวิธีการชำระหนี้ และผลประโยชน์ที่ให้กับบรรดาเจ้าหนี้เป็นการเลือก ปฏิบัติต่อเจ้าหนี้โดยไม่เป็นธรรม

๔. มติของเจ้าหนี้ในที่ประชุมแผนฟื้นฟูกิจการไม่ชอบด้วยกฎหมาย และแผนฟื้นฟูกิจการ ก็ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะมติดังกล่าวเป็นไปตามพระราชบัญญัติล้มละลาย มาตรา ๕๐/๕๖ และ มาตรา ๕๐/๕๕ ทั้งที่วัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลายหรือฟื้นฟูกิจการมีเพื่อให้เจ้าหนี้ทั้งหลาย ได้รับชำระหนี้ หรือได้รับประโยชน์จากทรัพย์สินของลูกหนี้อย่างเท่าเทียมกัน ขณะเดียวกันเพื่อให้ลูกหนี้

สามารถดำเนินการต่อไปได้ด้วย แต่มาตรา ๕๐/๕๖ ทำให้เจ้าหน้าที่ทั้งหลายมีสิทธิเท่าเทียมกันขณะเดียวกัน เพื่อให้ลูกหนี้สามารถดำเนินการต่อไปได้ด้วย แต่มาตรา ๕๐/๕๖ ทำให้เจ้าหน้าที่ทั้งหลายมีสิทธิไม่เท่าเทียมกัน กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ที่มีจำนวนหนี้มากแม้จะมีเพียง ๑ หรือ ๒ ราย ก็สามารถมีมติพิเศษได้ เจ้าหน้าที่ที่มีหนี้จำนวนน้อยจึงถูกจำกัดสิทธิโดยปริยาย จึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๔๘

๕. การที่พระราชบัญญัติล้มละลาย มาตรา ๕๐/๕๘ บัญญัติให้ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่า แผนมีรายการครบถ้วน และข้อเสนอในแผนนั้นปฏิบัติต่อเจ้าหน้าที่กลุ่มเดียวกันอย่างเท่าเทียมกัน นั้น ผู้ร้องเห็นว่า เป็นการจำกัดอำนาจในการพิจารณาและใช้ดุลยพินิจของศาล คือศาลต้องมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนถ้าแผนมีรายการครบถ้วน โดยไม่เปิดโอกาสให้ศาลได้ใช้ดุลยพินิจหรือสอบสวนข้อเท็จจริง จากผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆ ทำให้ศาลไม่อาจใช้ดุลยพินิจพิจารณาให้เกิดความเป็นธรรมกับเจ้าหน้าที่ที่มีมากกว่าแต่มีมูลหนี้้น้อยกว่า ทั้งการที่มาตรา ๕๐/๕๒ ทวิ กำหนดให้มีการแบ่งเจ้าหนี้เป็นกลุ่มยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ทำแผนเลือกปฏิบัติที่จะชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้แต่ละกลุ่มไม่เท่าเทียมกัน เป็นการจำกัดสิทธิของเจ้าหนี้รายย่อยในการที่จะได้รับชำระหนี้ จึงเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ เพราะทำให้มีการจำกัดสิทธิของบุคคลและทำให้มีการเลือกปฏิบัติกับบุคคลต่างกัน โดยไม่ได้คุ้มครองขอบเขตแห่งสิทธิของบุคคล

บริษัท ไทยบาวเออร์ จำกัด ลูกหนี้ ผู้ขอฟื้นฟูกิจการ คัดค้านคำร้องของผู้ร้อง ความว่า กฎหมายล้มละลายในส่วนของบทฟื้นฟูกิจการ กำหนดให้แผนฟื้นฟูกิจการสามารถจัดกลุ่มเจ้าหนี้ไม่มีประกันได้หลายกลุ่ม โดยให้เจ้าหนี้ที่มีสิทธิเรียกร้องหรือผลประโยชน์ที่มีสาระสำคัญเหมือนกันอยู่ในกลุ่มเดียวกันและต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน นอกจากนั้น การฟื้นฟูกิจการจะต้องสามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว โดยการลดขั้นตอนและกระบวนการในทางปฏิบัติของศาลและเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เพื่อประโยชน์โดยรวมแก่เศรษฐกิจของชาติและประชาชน โดยเจ้าหนี้ส่วนใหญ่ร้อยละ ๘๕.๘๔ เห็นชอบด้วยกับแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้แล้ว

คำร้องที่สาม เป็นคำร้องของเจ้าหนี้รายที่ ๑๔๒ (กองทุนรวมแอมมาแคปปิตอล ฯ) ในคดีล้มละลาย (ฟื้นฟูกิจการ) หมายเลขแดงที่ ๕๑๒/๒๕๕๓ ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๕๖ และมาตรา ๕๐/๕๘ ขัดรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๔๘ หรือไม่ โดยผู้ร้องซึ่งเป็นเจ้าหนี้ของ บริษัท มีเดีย ออฟ มีเดียส์ จำกัด (มหาชน) ลูกหนี้ผู้ขอฟื้นฟูกิจการ ได้แย้งว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า

๑. ผู้ร้องเป็นเจ้าของรายที่ ๑๔๒ และเป็นนิติบุคคลประเภทกองทุนรวม จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้ยื่นขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย (ฟื้นฟูกิจการ) หมายเลขแดงที่ ๕๑๒/๒๕๕๓ โดยขอรับชำระหนี้เป็นเงินสดและดอกเบี้ยรวม ๔๒,๘๕๕,๐๑๒.๐๒ บาท ซึ่งคดีดังกล่าว บริษัท มีเดีย ออฟ มีเดียส์ จำกัด (มหาชน) เป็นลูกหนี้ผู้ขอฟื้นฟูกิจการต่อศาลล้มละลาย เนื่องจากเป็นผู้มีหนี้สินล้มละลายเพราะมีสินทรัพย์ไม่พอกับหนี้สิน คือ เป็นหนี้เจ้าหนี้ทั้งสิ้น จำนวน ๘๔๔,๑๖๐,๕๓๖ บาท แต่มีสินทรัพย์มูลค่า ๗๖๖,๔๒๒,๕๘๕ บาท ซึ่งศาลล้มละลายกลางได้มีคำสั่งฟื้นฟูกิจการของบริษัทลูกหนี้แล้ว เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๓ และตั้งบริษัทลูกหนี้เป็นผู้ทำแผน

๒. ในการทำแผนของบริษัทลูกหนี้ดังกล่าว ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า ผู้ทำแผนได้จัดให้ผู้ร้องเป็นเจ้าของกลุ่มที่ ๑๒ โดยแยกออกจากเจ้าหนี้กลุ่มสถาบันการเงิน และจัดสรรให้รับชำระหนี้โดยไม่เป็นธรรม ด้วยการตั้งสมมติฐานเองว่า ลูกหนี้มีภาระต้องรับผิดชอบต่อผู้ร้องเพียงร้อยละ ๓๑.๓ ของเงินสดอีกทั้งยังปรับโครงสร้างหนี้ภายหลังจากตั้งสมมติฐาน โดยปลดหนี้่อกร้อยละ ๒๕ จะทำให้เจ้าหนี้ (ผู้ร้อง) มีสิทธิได้รับชำระหนี้คืนประมาณ ๖ ล้านบาทเศษ จึงเป็นการจงใจทำแผนเพื่อเอาเปรียบผู้ร้อง

๓. ผู้ร้องได้รับโอนสินทรัพย์ สินเชื่อธุรกิจ จากบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ พารา จำกัด (มหาชน) บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ธนนคร จำกัด และบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ธนไทย จำกัด ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ของ บริษัท มีเดีย ออฟ มีเดียส์ จำกัด (มหาชน) ได้รับโอนทั้งสิ้นสิทธิ หน้าที่ ของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ทั้ง ๓ แห่งแล้ว จึงเป็นเจ้าหนี้กลุ่มสถาบันการเงิน สมควรจัดอยู่ในกลุ่มเจ้าหนี้กลุ่มที่ ๘ คือ ได้รับชำระหนี้ภายหลังปรับโครงสร้างหนี้ร้อยละ ๗๕ การจัดให้ผู้ร้องเป็นเจ้าหนี้กลุ่มที่ ๑๒ ทำให้ต้องเสียเปรียบ ไม่ได้ได้รับความเป็นธรรม เป็นการเลือกปฏิบัติต่อเจ้าหนี้โดยไม่เป็นธรรม และไม่สุจริตใจต่อเจ้าหนี้ เป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง

๔. มติของเจ้าหนี้ในที่ประชุมฟื้นฟูกิจการไม่ชอบด้วยกฎหมาย และแผนฟื้นฟูกิจการไม่ชอบด้วยกฎหมาย การที่ที่ประชุมเห็นชอบกับแผนฟื้นฟูกิจการนั้น เป็นไปโดยอาศัยอำนาจหนี้จำนวนมากของเจ้าหนี้รายใหญ่บางส่วนเข้าบังคับ และเอาเปรียบเจ้าหนี้ที่เป็นรายย่อยอื่น อีกทั้งทำให้เดือดร้อนจากแผนฟื้นฟูกิจการ และไม่สามารถแก้ไขแผนได้เนื่องจากขาดคะแนนเสียงสนับสนุน ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย มาตรา ๕๐/๔๖ และมาตรา ๕๐/๕๘ ทำให้แผนฟื้นฟูกิจการผ่านความเห็นชอบจากที่ประชุมเจ้าหนี้รายใหญ่เพียงไม่กี่ราย พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับแก้ไข) พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๕๐/๔๖ และมาตรา ๕๐/๕๘ จึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๕๘ เพราะบทบัญญัติดังกล่าวเปิดโอกาสให้มีการจำกัดสิทธิของบุคคล และให้มีการเลือกปฏิบัติกับบุคคลต่างๆ กัน โดยที่ไม่ได้เข้าไปคุ้มครองขอบเขตแห่งสิทธิของบุคคล

บริษัท มีเดีย ออฟ มีเดียส์ จำกัด (มหาชน) ลูกหนี้ผู้ขอฟื้นฟูกิจการได้ยื่นคำร้องต่อศาลล้มละลายกลาง คัดค้านเจ้าหนี้รายที่ ๑๕๒ ความว่า

๑. มาตรา ๕๐/๔๖ ทวิ และมาตรา ๕๐/๕๘ เป็นบทบัญญัติที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๕ และมาตรา ๒๑ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งมาตรา ๕๐/๔๖ เป็นการแก้ไขหลักเกณฑ์ในเรื่อง “มติพิเศษ” ตามกฎหมายล้มละลายเดิม ซึ่งมีผลทำให้โอกาสในการที่แผนจะได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมเจ้าหนี้เป็นเรื่องที่ค่อนข้างยาก อาจเกิดประเด็นปัญหาที่เจ้าหนี้รายใหญ่บางราย หรือเจ้าหนี้รายใหญ่เพียง ๒ - ๓ ราย ซึ่งรวมตัวกัน และมีจำนวนหนี้ถึงร้อยละ ๒๕ ของจำนวนหนี้ทั้งหมด หรือแม้แต่เจ้าหนี้รายย่อยที่มีจำนวนคนมาก รวมกันคัดค้านไม่ให้แผนฟื้นฟูกิจการผ่าน อันจะมีผลทำให้ลูกหนี้ต้องตกเป็นบุคคลล้มละลาย ทั้งๆ ที่กิจการของลูกหนี้อยู่ในสภาพที่จะฟื้นฟูได้ ด้วยเหตุดังกล่าวจึงก่อให้เกิดการแก้ไขหลักการของกฎหมายในเรื่องมติยอมรับแผนของที่ประชุมเจ้าหนี้เสียใหม่ โดยในหลักการนี้บังคับให้แผนต้องได้รับเสียงสนับสนุนจากเจ้าหนี้ ทั้งในส่วนของจำนวนหนี้ และจำนวนคนของเจ้าหนี้ในกลุ่ม จึงทำให้เกิดกระบวนการที่จะคุ้มครองเจ้าหนี้รายย่อยอยู่บ้าง

๒. มาตรา ๕๐/๕๘ เป็นมาตรการที่สร้างขึ้นเพื่อให้ศาลเข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบการเห็นชอบแผนโดยที่ประชุมเจ้าหนี้อีกชั้นหนึ่ง โดยยึดหลักการ ๓ ประการ คือ

(๑) หลักการไม่เลือกปฏิบัติ ซึ่งวางหลักเกณฑ์ให้แผนฟื้นฟูกิจการต้องกำหนดให้สิทธิแก่เจ้าหนี้กลุ่มเดียวกัน ได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกัน

(๒) หลักการชำระหนี้ที่ดีที่สุด ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการประมาณการและประเมินสินทรัพย์ของกิจการ โดยวางหลักว่า หากมีการดำเนินการตามแผนสำเร็จผลจะทำให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ไม่น้อยกว่ากรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย

(๓) หลักการไม่ทำให้เจ้าหนี้บุริมสิทธิเสียเปรียบ

หลักเกณฑ์ดังกล่าวเป็นกระบวนการที่สร้างขึ้นเพื่อให้เจ้าหนี้ทุกรายจำต้องเข้าร่วมในการฟื้นฟูกิจการ และมีผลทำให้กระบวนการฟื้นฟูกิจการมีลักษณะเป็นการทำเพื่อประโยชน์ของคนในคราวเดียวกัน มิใช่เพียงเพื่อประโยชน์ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ก็เพื่อเอื้ออำนวยต่อการแก้ไขปัญหาค่าเงินตราของลูกหนี้ และเป็นการสร้างหลักการของกฎหมายล้มละลายให้สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย รวมทั้งเพิ่มบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ด้วย ซึ่งเจตนารมณ์ของกฎหมายดังกล่าวได้กำหนดไว้ในหมายเหตุของพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๒ ด้วยเช่นกัน

๓. เจ้าหนี้รายที่ ๑๔๒ ใช้สิทธิโดยไม่สุจริตในการที่ขอให้ศาลส่งเรื่องนี้ให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย การที่เจ้าหนี้รายที่ ๑๔๒ ไม่ยอมรับมติดังกล่าว มีลักษณะเช่นบุคคลที่ไม่ยอมรับในหลักการ ซึ่งหากตนเองจะถือว่าหลักการดังกล่าวขัดกับรัฐธรรมนูญ เจ้าหนี้รายที่ ๑๔๒ ก็ควรจะได้หยิบยกขึ้นให้ศาลส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยตั้งแต่ต้นแล้ว มิใช่รอจนกระทั่งแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ได้ผ่านความเห็นชอบจากที่ประชุมเจ้าหนี้

พิจารณาแล้วเห็นว่า เนื่องจากประเด็นตามคำร้องทั้งสาม เป็นประเด็นเดียวกัน คือ อ้างว่าพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๕๖ และมาตรา ๕๐/๕๘ ขัดกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๔๘ เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลล้มละลายกลางจะใช้บังคับแก่คดีซึ่งคู่ความเห็นว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจรับไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไปได้ และรวมคำร้องทั้งสามไว้วินิจฉัยเป็นคดีเดียวกัน

พิจารณาแล้วเห็นว่า โดยที่ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยวินิจฉัยไว้เป็นบรรทัดฐานในคำวินิจฉัยที่ ๓๕ - ๓๖/๒๕๕๔ ว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๕๖ และมาตรา ๕๐/๕๘ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๔๘

อาศัยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย มาตรา ๕๐/๕๖ และมาตรา ๕๐/๕๘ ไม่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๔๘

ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ